

Ko e Kau Atu 'a e Ni'ihī Fakafo'ituitui 'Oku Fakafāfine/Fakatangatá ki he Siasí

NGAAHI TEFITO'I MO'ONI FAKAHINOHINO MA'Á E KAU TAKI FAKALOTOFONUÁ

'Oku fakalahi atu 'a e fakamatala ko 'enī ki he tu'utu'uni 'i he *Tōhi Tu'utu'uni Fakakātoá*, 38.6.23, "Ni'ihī Fakafo'ituitui 'oku Fakafāfine/Fakatangatá." Ko hono taumu'á ke tokoni'i 'a e kau taki fakalotofonuá 'i he 'enau fealēlea'aki mo e ni'ihī fakafo'ituitui mo honau ngaahi fāmīlī fekau'aki mo ha ngaahi tafa'aki pau 'o e kau mai ki he Siasí.

Ngaahi Fakahinohino Fakalūkufua

'I he ngaahi tūkunga kotoa pē, ko e kau taki fakalotofonuá te nau:

- Fekumi ki ha tataki fakalaumālie.
- 'Ofa mo faka'apa'apa ki he ni'ihī fakafo'ituitui mo honau ngaahi fāmīlī lolotonga hono ako'i e mo'oni 'o e ongoongolelé.
- Fakakaukau ki he ngaahi fiema'u 'a e fakafo'ituitui mo e kāingalotu kehe 'i he uōtí.
- Fakapapau'i 'oku 'ikai tukuhifo pe fai ha ma'uhalā ki he tokāteline 'a e Siasí fekau'aki mo e tu'unga tangata pe fefinē.
- Kumi fale'i. 'E feongoongoi 'a e kau pīsope mo e palesiteni fakasiteikí. 'E kumi fale'i 'a e kau palesiteni fakasiteikí mo e fakamisioná mei he Kau Palesitenisī Faka'ēliá.
- Fakakau mai e mātu'á pe kau tauhi 'o e fānau 'oku kei ta'u sí'i.

Ngaahi Hingoa mo e Fetonginauna 'Oku Loto ke Ngāue 'Akí

'Oku 'asi 'i he ngaahi lekooti faka'ofisiale 'a e Siasí 'a e tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i ai ha mēmīpa.

'Oku totonu ke tuku pē hono ngāue 'aki 'o e ngaahi hingoa mo e fetonginauna 'oku loto ki ai ki he fakafo'ituitui mo hono fāmīlī, kaungāme'á, mo e kāingalotu 'o e Siasí. 'Oku 'ikai totonu ke fakapapau'i pe tu'utu'uni 'e he kau taki fakalotofonuá 'a e founga ke ui 'aki 'e he kāingalotú ha tokotaha fakafo'ituitui.

Kapau 'oku 'i ai ha hingoa 'oku loto ki ai ha mēmīpa, 'e lava ke faka'ilonga'i ia 'i he kongā ki he "Hingoa 'Okú ke Loto ke Faka'aonga'i" 'i he lekooti mēmīpasipi.

Ngaahi Fakataha mo e Ngaahi 'Ekitiviti ki he Tu'unga Tangata pe Fefine Paú

'Oku 'alu 'a e ni'ihī fakafo'ituitui ki he ngaahi fakataha mo e ngaahi 'ekitiviti 'oku fakapatonu ki honau tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i ai.

Ka 'i ai ha faka'atā makehe, 'a ia 'oku totonu ke hāhāmolia, kuo pau ke muimui ki he "Ngaahi Fakahinohino Fakalūkufua" 'oku lisi atu 'i 'olungá pea fakangofua 'e he Kau Palesitenisī Faka'ēliá.

Ngaahi 'Ekitiviti Pō Kakatō

Ki he ngaahi 'ekitiviti pō kakatō ko ia 'a ha tu'unga tangata pe fefine paú, 'oku 'alu pē 'a e ni'ihī fakafo'ituitui ki he ngaahi kemi 'oku fenāpasi mo honau tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i ai. 'Oku kau 'i he sipinga 'o e fa'ahinga 'ekitiviti peheé 'a e kemi 'a e Kau Finemuí mo e kemi fakakōlomu 'a e Lakanga Taula'eiki Faka'Ēloné.

Ki he ngaahi 'ekitiviti pō kakatō ko ia 'oku 'ikai fakatefito ki ha tu'unga tangata pe fefine paú, 'e mavahe mei he 'ekitiviti 'i he po'ulí 'a e ni'ihī fakafo'ituitui 'oku feinga ke tafa pe liliu fakafaito'o, pe fakasōsiale honau tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i ai. 'Oku tukuange 'a e to'u tupú ke tokanga'i 'e ha mātu'a pe tauhi fānau fakalao, 'a ia 'okú ne fatongia 'aki hono fokotu'utu'u ha ngaahi nofo'anga. 'Oku kau 'i he ngaahi sipinga 'o e ngaahi 'ekitiviti 'oku 'ikai fakatefito ki ha tu'unga tangata pe fefine paú 'a e ngaahi konifelenisi 'a e kakai lalahi kei talavou, ngaahi konifelenisi Ki Hono Fakamālohia 'o e To'u Tupú, mo e ngaahi konifelenisi 'a e to'u tupú.

Ngaahi Uiuí mo e Fatongia

Ko e ni'ihī fakafo'ituitui ko ia 'oku feinga ke tafa, faito'o, pe liliu fakasōsiale honau tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i mai ai, 'oku 'ikai uiuí pe vahe kinautolu ke (1) fua ha ngaahi fatongia 'oku fakatefito ki ha tu'unga tangata pe fefine pau, (2) hoko ko ha kau faiako, pe (3) ngāue mo e fānau pe to'u tupú. 'E lava ke nau mā'u ha ngaahi uiuí pe fatongia kehe 'oku 'omi ai ha ngaahi faingamālie ke fakalalaka pea tokoni ki he ni'ihī kehé.

Ngaahi Falemālōlō 'i he Ngaahi Fale 'o e Siasí

'Oku totonu ke 'omi 'e he ngaahi falemālōlō ha 'ātakai 'oku fakatautaha mo malu. Kuo pau ke fai e tokanga ke faka'apa'apa'i e totonu fakatautaha mo e ngeia 'o e tokotaha fakafo'ituitui kotoa pē.

Ko e ni'ihī fakafo'ituitui ko ia 'oku feinga ke tafa, faito'o, pe liliu fakasōsiale honau tu'unga tangata pe fefine totonu ne fanau'i ai, 'oku totonu ke nau faka'aonga'i ha falemālōlō taautaha 'i he taimi 'oku 'atā ai.

Kapau 'oku 'ikai ke 'i ai ha falemālōlō taautaha, 'e talanoa ha taki fakalotofonuā mo e tokotahā (pea mo e mātu'a pe tauhi 'o ha to'u tupu) ke 'ilo ha founga ke fakalelei'i ai. 'Oku kau 'i he ngaahi me'a ke fili mei ai 'a e:

- Faka'aonga'i ha falemālōlō 'oku fenāpasi mo e tu'unga tangata pe fefine totonu 'o e fakafo'ituitui ne fanau'i ai.
- Faka'aonga'i ha falemālōlō 'oku felāve'i mo e ongo fakaeloto 'o e fakafo'ituitui ki hono tu'unga tangata pe fefinē, kae fakapapau'i 'e ha taha falala'anga 'oku 'ikai faka'aonga'i 'e he ni'ihī kehé 'a e falemālōlō 'i he taimi tatau.